

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2016

Sivistystoimiala

Palvelualue:

Sopimuksen tarkoitus:

Tällä operatiivisella sopimuksella kunnallisen suomenkielisen varhaiskasvatuksen palvelualuejohtaja sopii kasvatus- ja opetuslautakunnan ja kaupunginhallituksen välisen strategisen sopimuksen asettamien tavoitteiden mukaisesta palvelutoiminnan laajuudesta ja resursseista sekä toimista palvelutuotannon kehittämiseksi. Operatiivinen sopimus sisältää palvelualueen keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit.

1 Lähtökohdat

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta

Turun Kaupungin suomenkielinen varhaiskasvatus jakaantuu eteläiseen ja pohjoiseen varhaiskasvatusalueeseen. Varhaiskasvatusalueilla on yhteensä 50 päivähoitoyksikköä, jotka koostuvat usean eri varhaiskasvatustoiminnan kokonaisuudesta ja sijaitsevat fyysisesti eri osoitteissa. Turun suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on osapäiväistä ja kokopäiväistä päiväkotitoimintaa, ilt- ja ympärivuorokautista päiväkotitoimintaa ja esiopetusta sekä täydentävää päivähoitoa joko päiväkotien tai koulujen yhteydessä. Perhepäivähoitoa järjestetään hoitajan omassa kodissa tapahtuvana perhepäivähoitona ja kolmiperhepäivähoitona. Avoimessa varhaiskasvatuksessa toimii 27 leikkipuistoa eri puolilla kaupunkia, leikkikouluja sekä perhekerhoja myös yhteistyössä seurakuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Leikkikouluja järjestetään sekä sisätiloissa että ns. ulkoiluleikkikouluina. Avoimien päiväkotien toiminta kuuluu myös avoimen varhaiskasvatuksen palveluihin. Ruotsin kielen kielikylpytoimintaa ja esiopetusta järjestetään Kerttulin päivähoitoyksikössä ja englannin kielen kielisuihkutoimintaa ja esiopetusta Tuomaansillan päivähoitoyksikössä. Varhaiseryityiskasvatuksen palveluina ovat yksittäisille lapsille laaditut erilaiset tukimuodot lähipäiväkodissa tai alueelliset integroiduissa erityisryhmissä. Varhaiskasvatuksen erityisopettajat tukevat lapsia, henkilökuntaa ja perheitä konsultoimalla sekä osallistumalla päiväkotien arjen toimintaan.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät

Uuden esiopetus suunnitelman laadintaprosessi on meneillään, ja uudet kunta- ja yksikkökohtaiset esiopetus suunnitelmat otetaan käyttöön elokuussa 2016. Varhaiskasvatuslain I-vaihe on tullut voimaan 1.8.2015. Uusina asioina lakiin on kirjattu säännökset päiväkodin ryhmäkoosta, lapsen varhaiskasvatus suunnitelmasta, osallisuudesta ja vaikuttamisesta, arvioinnista sekä yhteistyöstä. Opetushallituksesta tulee varhaiskasvatuksen asiantuntijavirasto ja varhaiskasvatus tulee jatkossa Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arvioinnin piiriin. Uudessa laissa säädetään valtakunnallisista varhaiskasvatus suunnitelman perusteista. Varhaiskasvatuslain I-vaiheen muutoksilla ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia kunnille. Varhaiskasvatuslain II-vaiheen lakiluonnoksesta on pyydetty lausunnot huhtikuussa 2015.

Toukokuussa 2015 päätetyssä uudessa hallitusohjelmassa on useita kohtia, jotka toteutuessaan vaikuttavat varhaiskasvatus palveluihin. Ohjelman varhaiskasvatukseen liittyvät toimenpiteet ovat:

- *Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen osapäiväiseksi silloin kun toinen vanhemmista hoitaa perheen toista lasta äitiys-, isyys- tai hoitovapaalla tai kotihoitotuella. Vastaavaa rajausta esitetään yksityisen hoidon tukeen.*
- *Päivähoito-oikeuden rajaaminen osapäiväiseksi myös vanhemman ollessa työttömänä*
- *Nostetaan päivähoitossa yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien määrän suhde 1/7:stä 1/8:aan*
- *Mahdollistetaan kunnille toteuttaa esiopetuksessa olevan lapsen hoito maksullisena kerhotoimintana*
- *Päivähoitomaksujen korottaminen joko nostamalla nykyisiä maksuja tai tuomalla mukaan uusi ylin maksuluokka. Samalla selvitetään 0-maksuluokan tarkoituksenmukaisuus ja kannustinloukkuongelmat*

28.8.2015 annettiin luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle varhaiskasvatuslain 11a ja 11b pykälien muuttamiseksi. Kyseiset pykälät sisältävät määrittelyns. subjektiiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Hallituksen esityksessä esitetään kaikille lapsille 20 tunnin viikottaista subjektiiivista oikeutta varhaiskasvatukseen sekä määritellään ne olosuhteet, jolloin lapsella on oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen. Samaan aikaan annettiin luonnos valtioneuvoston asetukseksi lasten päivähoitosta annetun asetuksen 6 § 1 momentin muuttamisesta. Kohta määrittelee lasten ja henkilökunnan välistä suhdelukua. Luonnoksessa esitetään suhdelukua muutettavan yli kolmivuotiaiden lasten kokopäiväryhmissä 1/7:stä 1/8:aan. Luonnoksista on pyydetty lausunnot 25.9.2015 mennessä.

Joulukuussa 2014 hyväksytyyn sivistystoimialan palveluverkkoselvityksen mukaan tullaan joistakin kunnallisen toiminnan päivähoitoyksikköjen toimipaikoista luopumaan. Jotta päivähoitopalvelut saadaan turvattua, ei selvityksessä listatuista kaikista kiinteistöistä kuitenkaan pystytä todennäköisesti luopumaan. Yksityisiä päivähoitopaikkoja syntyy syksyn 2015 aikana eri puolille kaupunkia yhteensä n. 450. Uusien hoitopaikkojen vaikutus kunnalliseen varhaiskasvatukseen pystytään arvioimaan aikaisintaan keväällä 2016.

Alle kouluikäisten määrä jatkaa edelleen kasvuaan Turun kaupungissa, jonka myötä myös varhaiskasvatus palveluiden kysyntä on edelleen kasvava. Olemassa olevien päivähoitopaikkajonojen purkaminen lisää omalta osaltaan hoitopaikkojen lisästarvetta. Alle kouluikäisten vieraskielisten lasten osuus kasvaa Turussa voimakkaasti, mikä näkyy myös varhaiskasvatus palveluiden kysynnässä ja tarpeessa suunnata resursseja mm. kielen oppimiseen.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Kehittämissuunnitelma muotoutuu toimintaympäristön muutosten mukaisesti. Valtakunnan tason päätökset vaikuttavat merkittävästi kuntatasolla tehtäviin ratkaisuihin ja aiheuttavat toteutuessaan varhaiskasvatuksessa paljon muutoksia.

Uusi varhaiskasvatuslaki edellyttää uudenlaista paneutumista tavoitteiden asetteluun, toiminnan järjestämiseen ja arviointiin. Turun kunnallisessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa onkin painopisteenä varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun kehittäminen. Keskeisinä toimenpiteinä ovat Orientaatiohankkeesta saatavan tiedon hyödyntäminen yksiköissä sekä Kestävä johtajuus –hankkeen myötä muotoutuvan pedagogisen johtamisen mallin rakentaminen.

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TA 2016
Tulot	7 333	7 193	7 313
Menot	64 269	62 569	62 609
Netto	-56 935	-55 376	-55 296
Muutos-%	1,2 %	-2,7 %	-0,1 %

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	2014	2015	2016
Htv	1400,2	1375	1361
Sijaistus %	40,1	40,1	39,1
Sairaspoissaolo	5,0	5,0	4,8

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö

	2014	2015	2016
Tilat (m ²)	57 417	57 664	57 500 vai tyhjä?

4 Toiminnalliset tavoitteet

4.1 Operatiiviset tavoitteet (toimialalla tarpeettomat sarakkeet poistetaan täyttämisen yhteydessä)

Strategiasta johdetut tavoitteet

Strategisen sopimuksen tavoite	Linjauksen tunnus/alatavoite	Palvelualueen projekti, hanke tai toimenpide	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Toteuma 2015	Tavoite/mittarin arvo 2016	Mittarin seuranta-väli	Vastuu (tulosalue/yksikkö)
Palveluverkon tarkastelu (kv)	2.2.6.	Huonokuntoisista ym. palveluverkko-päätökseen sisällytetyistä yksiköistä luopuminen. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintojen käynnistäminen olemassa oleviin päiväkotikiinteistöihin mahdollisuuksien mukaan.	E	1.8.2015 alkaen on luovuttu Jagellonikadun, Ahvenanmaankadun ja Koukkarinkatu 6:n toimipisteistä. Ymyrsuonkadun toimipisteen toiminta muutunut avoimen varhaiskasvatuksen toiminnaksi.	Betaniankadun toimipisteen toiminta muutetaan avoimen varhaiskasvatuksen toiminnaksi tai tiloista luovutaan kokonaan. Inspehtorinkadun yksikön toiminnasta luovutaan 31.7.2016.	8 / 2016	palvelualuejohtaja, aluepäälliköt
Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen (kv)	2.3.5.	Uuden esiopetussuunnitelman käyttöönotto 1.8.2016. Lasten osallisuus kuvataan esiopetussuunnitelman luvussa 4.1. Esiopetuksen suunnittelu perustuu lasten havainnoinnista saatuun tietoon lasten kiinnostuksen kohteista ja tavoista oppia. Lapset osallistuvat esiopetussuunnitelman laadintaan sekä täyttämällä itsearviointilomakkeen.	K	Esiopetussuunnitelmaprosessi on käynnissä. Itsearviointilomake on pilottikäytössä. Henkilöstö on saanut havainnointikoulutusta orientaatiohankkeen myötä.	Esiopetussuunnitelma on valmistunut ja suunnitelman mukainen toiminta käynnistynyt.	1.8.2016	palvelualuejohtaja, palvelupäällikkö, aluepäälliköt, päiväkodinjohtajat, esiopetuksen lastentarhanopettajat

Oppimisen, ohjauksen ja kasvun tukemisen kehittäminen (kv)	2.2.8.	Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittäminen järjestämällä henkilöstölle monimuotokoulutusta.	K	Esiopetuksen toiminnallisuudesta on järjestetty koulutuspäivä, johon osallistui 141 esiopettajaa. Yhteistyö koulujen ja esiopetusyksiköiden välillä ja oppilashuollon toimijoiden vastuut on määritelty.	Esiopetuksen toimintaympäristöön liittyviä koulutuksia tai alueellisia tapaamisia on järjestetty siten, että jokainen esiopettaja on osallistunut vähintään kahteen tilaisuuteen. Yksikkökohtaisesti huolehditaan, että koko esiopetuksen henkilöstö osallistuu toimintakulttuurin kehittämiseen. Yhteistyö ja oppilashuollon toiminnot ovat vakiintuneet. Huoltajille osoitetun kyselyn vastausprosentti on vähintään 30.	6/16, 12/16 12/16 12/16 6/16	palvelupäällikkö, erityispalvelupäällikkö, yksiköiden esimiehet
Oppimisen, ohjauksen ja kasvun tukemisen kehittäminen (kv)	2.2.8.	Järjestetään henkilöstölle koulutussarja: Erityisryhmästä lähipäiväkotiin – inkluusio tässä ja nyt.	K	Kehityskeskusteluissa ja arvioinnissa on noussut esille osaamisen lisääminen tukea tarvitsevien lasten kohtaamiseen ja heidän tarpeisiinsa vastaamisen.	Jokaiseen koulutusiltpäivään osallistuu vähintään 120 työntekijää.	6/16	palvelupäällikkö, erityispalvelupäällikkö
Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen (kv)	2.2.2.	Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittäminen: Molla-hankkeiden kautta saadun toimintamallin kehittäminen ja levittäminen, tvv-vastaavien toiminnan aloittaminen esiopetuksessa	K	Tvt:n aktiivinen käyttö Molla-hankkeessa olleissa yksiköissä (9)	Välineistö hankittu ja toimintakulttuurin levittäminen aloitettu 30 esiopetusryhmässä	31.12.2016	päiväkodinjohdajat, esiopetuksen lastentarhanopettajat, TOP-keskus

Maahanmuuttajien kotouttaminen (kh)	2.2.3.	Valmistavaan opetukseen osallistuvien lasten suomen kielen oppimisen, sosiaalisten suhteiden ja kotoutumisen edistäminen sekä esiopetuksen sisältöjen omaksumisen edistäminen.	E	Valmistava opetus alkanut Varissuolla. Opetuksen piirissä 22 lasta (5/15), Syksyllä 2015 opetus laajentunut Lausteelle. Opetuksen piirissä 50 lasta (9/15).	Valmistava opetus laajentunut syksyllä 2016 koko kaupungin alueelle. Opetusta tarjotaan kaikille Valmo-opetusta tarvitseville.	31.12.2016	Aluepäällikkö, päiväkodin johtajat, valmolaisten opettajat
Ylipainoisuuden ja liikalihavuuden vähentäminen. Lasten ja nuorten päivän liikunnallistaminen. (kh)	2.2.1.	Hyödynnetään toiminnassa varhaiskasvatuksen hyvinvoinnin ja liikkumisen ohjelmaa. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria muutetaan siten, että jokaisella lapsella on oikeus liikkumiseen ja liikunnan iloon päivittäin.	E	Varhaiskasvatuksessa liikutaan paljon. ToLiVa-hankkeiden käytännöt toimivat läntisellä ja itäisellä alueella. Eri yksiköiden välillä on eroja liikunnan toteuttamisessa. Henkilöstö on koulutettu llo kasvaa liikkuen ohjelmaan ja ohjelma on käytössä. Orientaatioprojektin tulokset ovat yksiköiden hyödynnettävissä.	Lähtötilan kartoitukset ja nykytilan arvioinnit on tehty jokaisessa yksikössä. Liikkuminen juurtuu osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria ja sitä hyödynnetään laajasti oppimisessa.	31.12.2016	Palvelupäällikkö, aluepäälliköt, päiväkodin johtajat, lastentarhanopettajat

Muut tavoitteet

Tavoitteen peruste (uudistamisohjelma, muu)	Palvelualueen tavoite (=toimenpide, projekti, hanke, muu)	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Toteuma 2015	Tavoite/mittarin arvo 2016	Mittarin seuranta-väli	Vastuu (tulosalue/ yksikkö)
Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannusten aleneminen suhteessa kaupungin 0-6-vuotiaiden määrään (U)	Päivähoitopaikkojen täytössä hyödynnetään olemassa olevien resurssien suomat mahdollisuudet. Effic Faktan täyttöastetilaston hyödyntäminen.	E	Tilasto otetaan käyttöön 8/2015. Esimiehet ja henkilökunta perehdytetään päiväkirjojen ajantasaiseen ja oikeaan täyttöön.	Tilastoa hyödynnetään siten että vapaat paikat ovat tehokkaasti käytössä ja tiedoston taustalla olevat päiväkirjamerkinnot ovat oikein.	31.12.2016	Palvelupäällikkö, aluepäälliköt, päiväkodin johtajat, päiväkirjan tallentajat, palveluohjaus
Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannusten aleneminen suhteessa kaupungin 0-6-vuotiaiden määrään (U)	Avoimien varhaiskasvatuspalveluiden lisääminen ja kehittäminen	E	Erlaisia avoimia palveluita on tarjolla.	Käynnistetään uusia toimintoja päiväkotikiinteistöjen yhteyteen.	31.12.2016	Palvelualuejohtaja, aluepäälliköt, päiväkodin johtajat

Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannusten aleneminen suhteessa kaupungin 0-6-vuotiaiden määrään (U)	Toiminnan tehostaminen siten, että päiväkotipaikan hinta alenee / lapsi	E	10 413 (2014)	10 000	31.12.2016	Koko varhaiskasvatuksen henkilökunta
Kustannustietoisuuden parantaminen ottamalla varhaiskasvatuksessa käyttöön yksikkökohtainen budjetointi	Päivähoitoyksiköiden budjetit suunnitellaan yksikkökohtaisesti. Budjetin toteutumisen seurannasta vastaa yksikön johtaja.	E	Budjetit on suunniteltu yksikkökohtaisesti. Kaikki yksikköesimiehet eivät ole seuranneet säännöllisesti toteumaa.	Budjetit on suunniteltu yksikkökohtaisesti ja seurannasta vastaa yksikön johtaja.	31.12.2016	Laskentasihteerin, päivähoitoyksiköiden johtajat.
Lasten sairauspoissaoloja seurataan säännöllisesti	Vanhempien ilmoittamat sairauspoissaolotiedot tilastoidaan yksiköittäin.	E	Lasten sairauspoissaolojen prosentuaaliset osuudet kaikista mahdollisista läsnäolopäivistä on saatavissa kuukausittain.	Lasten sairauspoissaolojen prosentuaaliset osuudet kaikista mahdollisista läsnäolopäivistä on saatavissa kuukausittain.	kk	Sovellusasiantuntija
Englantirikasteisen toiminnan laajentaminen esiopetukseen.	Aloitetaan 1.8.2015 14 lapsen englantirikasteinen esiopetusryhmän toiminta	K	Toiminta on aloitettu 1.8.2015. Toiminnan laajentaminen noudattaa hallitusohjelmaan asetettua tavoitetta: Koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyys on lisääntynyt.	Englantirikasteinen esiopetus on vakiintunut Tuomaansillan päivähoitoyksikköön.	31.12.2016	päiväkodin johtaja, aluepäällikkö
Varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen	Varhaiskasvatuksen arviointi ja laatu-prosessi toteutuu varhaiskasvatustilain ja varhaiskasvatuksen laatukäsikirjan mukaisesti.	E	CAF - arviointimallin mukaiset auditointipäivät on järjestetty ja uusi kehittämissuunnitelma on laadittu.	Kehittämissuunnitelman mukaiset prosessit ovat käynnissä.	31.12.2016	palvelupäällikkö, koko henkilöstö
Lisätietoja:						

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Toimialan tavoite 2016	Palvelualueen tavoite 2016

Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Kunta10: resurssit työhön riittävät, mittariarvo pienempi kuin 0. Työpaikalla tehty riskien ja vaarojen analyysi, tehty vähintään 95 % työpaikoista.	<i>Palvelualuekohtainen tavoite</i> <i>95% päivähoitoyksiköistä on riskien ja vaarojen arviointi tehty.</i>
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Osaamiskartoitus laadittu SAP-järjestelmään, vankansseista 60 % tehty	<i>SAP-järjestelmä otetaan käyttöön varhaiskasvatuksessa vuoden vaihteessa 2015-2016. Osaamiskartoitusten vieminen järjestelmään on aloitettu.</i>
Turku on vetovoimainen työnantaja	Kunta10: esimiestuki, kohtelun oikeudenmukaisuus,: tulokset parantuneet edellisestä mittauksesta (2014) 3.96 varhaiskasvatus	3.98

5.2 Toimialoitain/palvelualueittain seurattavat (taulukko poistetaan, mikäli toimilalalla ei ole Kunta 10 –palvelualuekohtaista seurantaa)

Kunta 10- mittarit, tulokset joka toinen vuosi	Toteutuminen 2012	Toteutuminen 2014	Palvelualueen tavoite 2016
Työnantajan suositteluinen (suosittelee %)	78,3 %	77 %	78,3 %
Päätöksenteon oikeudenmukaisuus	3.31	3.15	3,26 %
Kehityskeskustelujen käyminen (kyllä %)	62,6 %	63,2 %	72 %
Työpaikan ilmapiiri	3.88	3.88	3.90 %

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut (toimialalla tarpeettomat sarakkeet poistetaan täyttämisen yhteydessä)

Tunnusluku	Tyyppi	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Arvio 2015 toteutumasta	Tavoite 2016	Seuranta-väli
0-6-vuotiaat	K/T	11 957	12 007	12 250	12 500	kk
Päiväkodit	V	4 810*	5 122**	4 860***	4 800	
Esiopetus	V	1 204	1 237**	1 220	1 280	
Perhepäivähoito	V	305*	279**	257***	237	
Avoin varhaiskasvatus / kerhot	V	84*	115**	115***	135	
Avoin varhaiskasvatus / puistot	V	446*	449**	446***	446	
Avoin varhaiskasvatus / lasten käyntikerrat avoimessa pk:ssa	V	897*	1 100**	1 100***	1 300	

Tunnusluvun tyyppi:
 V= Volyymi
 K/T= Kysyntä/tarve
 L/V=Laatu/vaikuttavuus
 S/P=Saataavuus/peittävyys
 T/T=Tuottavuus/taloudellisuus

* ka. koko vuosi
 ** ka. tammi - touko
 *** ka. koko vuosi